

Krystyna Zabawa

Pozycje współczesnej polskiej literatury dziecięcej polecane dla poszczególnych grup wiekowych

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 2,
111-114

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krystyna Zabawa

Pozycje współczesnej polskiej literatury dziecięcej polecane dla poszczególnych grup wiekowych

Nauczyciele dysponują co najmniej kilkoma wiarygodnymi, ułożonymi przez specjalistów rankingami książek dziecięcych. Szczegółowe kryteria doboru lektur dla dzieci wraz z polecanymi pozycjami znajdują się na stronie internetowej fundacji ABCXXI (www.calapolskacztyadzieciom.pl).

Inne źródła to m.in.: G. Leszczyński, *Magiczna biblioteka*. Zbójec-kie księgi młodego wieku, Warszawa 2007 [tu także, oprócz autorskich, „subiektywnych” propozycji, przytoczonych zostało kilka kanonów z różnych źródeł]; J. Papuzińska, *Dziecięce spotkania z literaturą*, Warszawa 2007; recenzowane w niniejszym numerze pisma książki G. Lewandowicz-Nosal i A. Ungeheuer-Gołąb oraz kolejne pozycje z tej serii.

Moje zestawienie oparte zostało na kryteriach wieku, wartości artystycznej (zarówno warstwy literackiej, jak i plastycznej), adekwatności problematyki do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka (w przypadku szkoły wzięłam też pod uwagę kręgi tematyczne, ważne w realizacji podstawy programowej). Są to także pozycje interesujące zarówno dla najmłodszych, jak i dla dorosłych pośredników lektury. Wybrałam książki wyłącznie współczesnych autorów, ponieważ klasyka jest w większości znana, szeroko opisywana w podręcznikach i źródłach metodycznych.

Z praktyki

Jak wskazują moje badania, najtrudniej nauczycielom zorientować się w nowościach wydawniczych. A właśnie pozycje jak najbardziej współczesne powinny stanowić podstawę lekturowych wyborów dla najmłodszych ze względu na zrozumiały dla nich język, bliskie realia, ważne problemy, nowoczesną szatę graficzną. Głównym celem edukacji literackiej dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym jest zainteresowanie ich książką oraz wyrobienie nawyków czytelniczych. Można to osiągnąć, dobierając książki atrakcyjne, także wizualnie i „dotykowo” (oddziaływanie na różne zmysły jest jedną z cech ważnych dla książki dziecięcej XXI wieku). Także ze względu na bliskość realiów oraz moje przekonanie o potrzebie promocji rodzimej twórczości wybrałam książki autorów polskich. Nie podaję konkretnych wydań (miejsca i daty), bo niektóre książki miały ich kilka (czasem w różnych wydawnictwach, w innej szacie graficznej), a wszystkie można polecić i łatwo znaleźć w księgarniach, bibliotekach wyposażonych w nowości oraz w Internecie. Jest to, oczywiście, w pewnej mierze wybór subiektywny i świadomie ograniczony do kilku pozycji dla każdej grupy. Mam nadzieję, że te propozycje wskażą nauczycielom ciekawych autorów i ułatwią własne poszukiwania. Przy niektórych książkach, dla lepszej orientacji, podałam krótko rodzaj lub tematykę utworów.

Do wykorzystania w przedszkolu

Dla trzylatków

Zofia Beszczyńska, *Bajki o rzeczach i nierzeczach; Z górki na pazurki* (wiersze)

Wanda Chotomska, *Kołysanki dla Zuzanki* (wiersze)

Anna Onichimowska, *Żółta zasypianka*

Beata Ostrowicka, *Lulaki, pan Czekoladka i przedszkole* (bardzo krótkie opowiadania adaptacyjne)

Paweł Pawlak, *Jajućciek*

Grażyna Ruszevska, *Leon i kotka, czyli jak rozumieć mowę zegara*

Małgorzata Strzałkowska, *Wiersze, że aż strach!; Zielony, żółty, rudy, brązowy!* (wiersze)

Dla czterolatek

Wanda Chotomska, *Remanent* (autorski wybór wierszy)

Barbara Gawryluk, *Przedszkolaki z ulicy Morelowej* (opowiadania, poruszające ważne problemy najmłodszych)

Roksana Jędrzejewska-Wróbel, *Królowna* (opowiadanie, poruszające problem samotności dziecka – jedynaka wobec nieobecnych, zapracowanych rodziców, podkreślające zarazem wartość wspólnoty dziecięcych zabaw)

Anna Onichimowska, *Daleko czy blisko; O zebrze, która chciała być w kwiatki* (i cała seria *W lesie Marcina*)

Beata Ostrowicka, *Ale ja tak chcę!*

Renata Piątkowska, *Opowiadania dla przedszkolaków; Opowiadania z piaskownicy*

Dla pięciolatków

Wanda Chotomska, *Nasze ptaki* (króciutkie wiersze)

Barbara Gawryluk, *Kaktus, dobry pies; Kaktus, szukaj*

Grzegorz Kasdepke, *Dziwne przypadki bajkopisarza; Niesforny alfabet; Kacperiada; Z piaskownicy w świat* (zabawowa „lekcja” geografii)

Joanna Kulmowa, *Co się komu śni, a nawet i nie śni* (wiersze liryczne)

Liliana Bardijewska, *Zielony Wędrowiec* (problem akceptacji Innego); *Moje – nie moje* (problem odpowiedzialności)

Roksana Jędrzejewska-Wróbel, *Gębolud* (problem nieuzasadnionego strachu, sądenia po pozorach, dążenia do poznania samego siebie i znalezienia swojego miejsca)

Wojciech Widtak, seria o Panu Kuleczce

Do wykorzystania w szkole

Dla klasy I

Wanda Chotomska, *Legнды polskie; Moja babcia gra na trąbie; Pięciopsiaczki*

Barbara Gawryluk, *Dżok. Legнда o psiej wierności*

Grzegorz Kasdepke, *Kuba i Buba, czyli awantura do kwadratu; Co to znaczy...; Bon czy ton. Savoir-vivre dla dzieci*

Jacek Lełonkiewicz, *Okruszek z zaczarowanego lasu*

Małgorzata Strękowska-Zaremba, *Abecelki i duch Bursztynowego domu*

Małgorzata Strzałkowska, *Zielony i Nikt* (baśniowa, poetycka opowieść)

Dla klasy II

Barbara Gawryluk, *Gwizdek nie chce spać* (i cała seria o świstaku Gwizd-ku, obejmująca cztery tomy – każdy o jednej z pór roku w Tatrach)

Jarosław Mikołajewski, *Święty Mikołaj*

Anna Onichimowska, *Dzień czekolady* (poetycka, baśniowa opowieść o przyjaźni, miłości, śmierci, upływie czasu, nie zawsze łatwych relacjach rodzinnych...)

Renata Piątkowska, *Z przysłowiami za pan brat; Szczęście śpi na lewym boku*

Roksana Jędrzejewska-Wróbel, *Kosmita* (problem dziecka autystycznego i jego rodziny)

Z praktyki

Dla klasy III

Paweł Beręsewicz, *Co tam u Ciumków?* (i następne tomy serii o rodzinie Ciumków)

Grzegorz Kasdepke, *Mam prawo! czyli wszystko, co powinniście wiedzieć o prawach dziecka, a nie macie kogo zapytać!*

Olga Masiuk, *Tydzień Konstancji* (pamiętnik niewidomej dziewczynki)

Joanna Papuzińska, *Asiunia* (opowieść o wojnie z perspektywy kilkuletniej dziewczynki)

Małgorzata Strękowska-Zaremba, *Filipek i rodzina* (oraz inne powieści z serii o Filipku)

Rafał Witek, *Julka, Kulka, Fioletka i ja*